

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 12187
Tarih : 02.06.2025

10/2787

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Japonya’da yaşayan Kürt ve Alevi yurttaşlarımızın maruz kaldığı ayrımcılık, nefret söylemi, insan hakları ihlalleri, sosyal dışlanma ve kurumsal ötekileştirme uygulamalarının araştırılması; bu bağlamda Türkiye’nin yurt dışındaki vatandaşlarının kültürel haklarını, inanç özgürlüklerini korumaya yönelik dış politika ve uluslararası insan hakları yükümlülükleri doğrultusunda diplomatik, hukuki ve kültürel mekanizmalarının etkinleştirilmesi amacıyla Anayasa’nın 98. ve İçtüzüğü’nün 104’üncü ve 105’inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.02.06.2025

Ömer ÖCALAN

Şanlıurfa Milletvekili

GEREKÇE ÖZETİ

Japonya'nın Saitama Eyaleti'ndeki Warabi ve Kawaguchi gibi bölgelerde yaşayan Kürt ve Alevi yurttaşlarımızın; sosyal medya üzerinden yayılan nefret söylemleri, etnik ve inanç temelli hedef göstermeler, güvenlik güçlerinin keyfi uygulamaları ve sınır dışı tehdidi gibi ağır insan hakları ihlallerine maruz kaldıkları yönündeki iddialar kamuoyuna yansımıştır.

Japonya'daki göçmen toplulukların sosyal görünürlüğü arttıkça; etnik kimlikleri ve inançları nedeniyle dışlanmaları, kriminalize edilmeleri ve kurumsal ötekileştirmeye tabi tutulmaları, yalnızca bireysel hak ihlalleri değil, toplumsal adalet ve eşitlik açısından da ciddi sorunlar yaratmaktadır. Özellikle Kürtlerin toplumsal varlıklarını simgesel ve kolektif biçimlerde ifade etmeleri ile Alevilerin inançsal kimliklerini görünür kılma çabaları, bazı çevrelerce hedef haline getirilmekte; bu durum, ırkçı ve mezhepçi nefret diline zemin oluşturmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve tarafı olunan uluslararası insan hakları sözleşmeleri, yurttaşların yaşadıkları coğrafyadan bağımsız olarak eşitlik, inanç özgürlüğü ve kültürel haklarını güvence altına almaktadır. Devletin sorumluluğu yalnızca vatandaşlık işlemleriyle sınırlı olmayıp, yurttaşlarının onurlu, güvenli ve ayrımcılıktan uzak bir yaşam sürebilmeleri için koruma yükümlülüğünü de içermektedir. Bu bağlamda; Japonya'da yaşayan Kürt ve Alevi yurttaşlara yönelik nefret söylemi, ayrımcı pratikler ve olası hak ihlallerinin tüm boyutlarıyla araştırılması, Türkiye Cumhuriyeti'nin yurt dışındaki yurttaşlarını koruma kapasitesinin ve diplomatik tutumunun yeniden değerlendirilmesi amacıyla bir Meclis Araştırması açılması elzemdir.

GEREKÇE

Türkiye toplumunun asli bileşenlerinden olan Kürtler ve Aleviler, dünyanın birçok ülkesinde göçmen ya da sığınmacı olarak yaşamlarını sürdürmektedir. Japonya’da ise sayıca küçük ancak örgütlü bir şekilde varlık gösteren bu toplulukların, sosyal medyada yayılan nefret söylemleri ve ayrımcı uygulamalara maruz kaldığı yönünde ciddi iddialar kamuoyuna yansımaktadır.

Japonya’da etnik ve inanç temelli aidiyetlerini kamusal alanda ifade etmeye çalışan Kürtler ve Aleviler; sosyal medyada nefret söylemlerine, yok sayılma politikalarına ve ayrımcı uygulamalara maruz kalmaktadır.

Türkiye vatandaşları Kürtler ve Aleviler; Japonya’nın Saitama Eyaletindeki Warabi, Kawaguchi şehirlerinde göçmen topluluklar olarak varlık göstermektedir. Ancak son yıllarda bu gruplara yönelik ırkçı, dışlayıcı ve nefret içerikli söylemlere sosyal medya platformlarında gözlemlenmekte ve yaşadıkları şehirlerde fiziksel müdahaleye uğradıkları ileri sürülmektedir.

Japonya’daki Kürt göçmenler, sosyal medya üzerinden “yasa dışı göçmen”, “kamu güvenliğini tehdit eden unsur”, “toplum düzenine aykırı grup” gibi ifadelerle hedef alınmaktadır. Japonya’daki bazı sağ eğilimli sosyal medya çevreleri ve yerel basın organları, Kürtlerin, toplu yaşam alanlarında simgesel temsillerde bulunmaları, kamusal görünürlük kazanmaları ve kolektif hak talepleriyle öne çıkmalarını gerekçe göstererek sistematik şekilde dışlayıcı ve hedef gösterici söylemler üretmektedir. Bu söylemler, zaman içinde güvenlik birimleri tarafından yürütülen keyfi denetimler, uzun süreli gözetim uygulamaları ve sınır dışı tehdidi gibi kurumsal baskı mekanizmalarına dönüşmektedir.

Benzer şekilde Aleviler hem dinsel inanç farkı nedeniyle hem de mezhepsel önyargılarla marjinalleştirilme riski altındadır. Japonya’daki toplumsal yapının kapalı doğası, inanç gruplarının görünürlük kazanmasını zorlaştırmakta, bu da inanç temelli ayrımcılığı derinleştirmektedir.

Küreselleşen dünyada göçmen topluluklar yalnızca sınır ötesi ekonomik hareketliliğin değil, aynı zamanda kimlik ve kültürel çoğulculuğun taşıyıcılarıdır. Ancak bu gerçeklik, kimi ülkelerde kültürel kapalılık, milliyetçi tepki ve ırkçı önyargılarla karşılık bulmakta; etnik ve inanç temelli gruplar “görünmez” ya da “hedef” hâline gelmektedir.

Japonya’da yaşayan Kürt ile Alevi inancına mensup yurttaşlarımız da bu bağlamda ciddi zorluklarla karşı karşıyadır. Özellikle sosyal medya üzerinden yayılan nefret söylemleri, etnik kimlik ile inanç üzerinden yapılan hedef göstermeler; Kürtlerin-Alevilerin, günlük yaşamlarını etkileyen dışlayıcı pratiklere ve ayrımcı tutumlara dönüşmektedir.

Kürt ya da Alevi olmak suç değil, bir varoluş hakkıdır. Nefret söylemi, dışlama ve ayrımcılık insanlık suçudur. Her halkın, her inancın ve her kimliğin kendi varlığıyla onurlu yaşama hakkına sahip olduğu anlaşılmalı ve bilinmelidir.

Japonya'nın taraf olduğu başlıca uluslararası insan hakları sözleşmeleri ve antlaşmaları, özellikle Birleşmiş Milletler çerçevesinde şekillenmiştir. Her ne kadar Japonya, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) sistemine taraf bir ülke olmasa da Türkiye Cumhuriyeti; vatandaşlarının hangi ülkede yaşadığından bağımsız olarak, temel hak ve özgürlüklerini koruma sorumluluğunu taşımaktadır. Bu sorumluluk, yalnızca AİHS gibi bölgesel belgelerden değil; aynı zamanda evrensel insan hakları ilkeleri, Türkiye'nin taraf olduğu Birleşmiş Milletler sözleşmeleri ve Anayasal yükümlülüklerden kaynaklanmaktadır. Bu çerçevede, Japonya'daki vatandaşlarımızın karşılaştığı olası hak ihlallerine karşı, Türkiye'nin diplomatik ve idari mekanizmalarının harekete geçirilmesi hem hukuki hem de uluslararası yükümlülüktür:

1. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Madde 10: *'Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.'*

2. Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi (ICCPR), Madde 20/2: *'Her türlü millî, ırkî veya dinî nefreti savunan, tahrik eden söylemler yasaklanacaktır.'*

3. 1965 tarihli Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına Dair Uluslararası Sözleşme (ICERD), Madde 2: *'Taraf devletler ırk ayrımcılığını yasaklayan politikaları benimsemekle yükümlüdür.'*

4. BM Azınlıkların Korunmasına Dair Bildirge (1992), Madde 1: *'Ulusal, etnik, dinsel ve dilsel azınlıkların mensuplarının kendi kültürlerini yaşamaları ve geliştirmeleri güvence altındadır.'*

5. Türkiye'nin taraf olduğu İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Madde 2: *'Herkes ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal ya da başka herhangi bir ayırım gözetilmeksizin bu bildirmede belirtilen tüm haklara sahiptir.'*

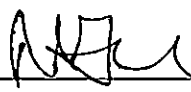
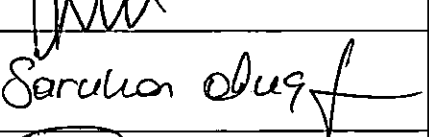
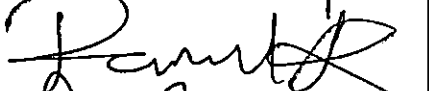
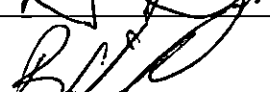
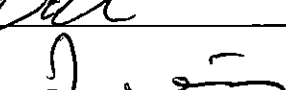
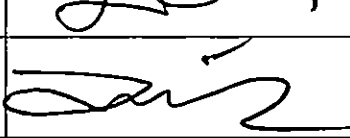
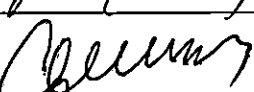
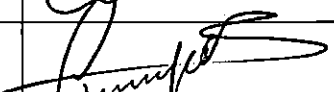
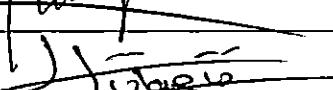
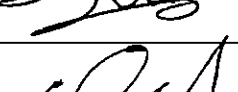
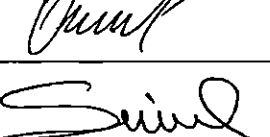
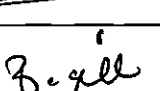
Türkiye'nin görevi yalnızca pasaport vermek değil; nerede yaşarlarsa yaşasınlar yurttaşlarının hak ve itibarını korumaktır. Yasal dayanaklarıyla birlikte uluslararası sözleşmelerle koruma altına alınmış insan hakları yükümlülükleri açıktır. Bu, yalnızca bir diplomatik sorumluluk değil, aynı zamanda vicdani ve anayasal bir yükümlülüktür. Uluslararası alanda yurttaşlarına sahip çıkmayan bir devlet, iç hukukta eşitlik ve hak teminatı sunamaz. Bu bağlamda, Japonya'da yaşayan Kürtlerin ve Alevilerin sorunları araştırılmalı ve dış politikâ mekanizmaları derhal devreye girmelidir.

Çözüm noktasında ise;

- Japonya'nın Ankara Büyükelçiliğinden, Kürt ve Alevi yurttaşlara yönelik nefret söylemleri ve ayrımcı uygulamalara dair resmî açıklama talep edilmelidir.
- Türkiye'nin yurt dışı temsilcilikleri, sadece vatandaşlık işlemlerini değil, aynı zamanda yurttaşların temel hak ve itibarlarını koruma yükümlülüğünü de yerine getirmelidir.
- Japonya ile yürütülen ikili ilişkilerde, Kürt ve Alevi yurttaşların insan hakları sorunları diplomatik gündem maddesi hâline getirilmelidir.

- Türkiye'nin Tokyo Büyükelçiliği ve konsolosluklarının, yurttaşlara yönelik olası hak ihlalleri karşısında daha etkin bir biçimde hareket etmesi sağlanmalıdır.
- Türkiye-Japonya ilişkileri çerçevesinde, kültürel diplomasi ve halklar arası diyalog kanallarının geliştirilmesine yönelik çalışmalar başlatılmalıdır.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları İzleme Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu'nu üyelerinden oluşan bir heyet Japonya'da Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı Kürt ve Alevilerle; yüz yüze görüşerek, söz konusu iddiaların doğruluk derecesini tespit etmeli ve bu tespitler ışığında TBMM'ye çözüm önerilerini de kapsayan bir rapor hazırlamalıdır.

Bu gerekçeler doğrultusunda; Japonya'da yaşayan Kürt ve Alevi yurttaşların maruz kaldığı etnik ve inanç temelli ayrımcılık, nefret söylemi, sosyal dışlanma ve kurumsal ötekileştirme uygulamalarının insan hakları hukukunun temel ilkeleri çerçevesinde değerlendirilmesi; bu kapsamda söz konusu ihlallerin diplomatik, hukuki ve idari boyutlarıyla incelenmesi; Türkiye Cumhuriyeti'nin yurt dışındaki yurttaşlarına yönelik insan hakları, kültürel haklar ve inanç özgürlüğü bağlamındaki koruma yükümlülüklerinin tespiti; ayrıca bu yükümlülüklerin etkin şekilde yerine getirilmesine yönelik kurumsal kapasitenin ve dış temsilcilik uygulamalarının analiz edilmesi amacıyla, Anayasa'nın 98'inci maddesi ile İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılması zaruri hale gelmiştir. Teklif edilen Meclis Araştırması Komisyonu'nun, TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ve Dışilişkileri Komisyonu üyelerinden teşkil edilmesi, söz konusu araştırmanın doğru temellerde yapılmasına vesile olacaktır.

1	NEJLA DEMİR	AĞRI	
2	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
3	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
4	İBRAHİM AKIN	İZMİR	
5	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
6	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	
7	PERİHAN KOCA	MERSİN	
8	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
9	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
10	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
11	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	
12	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
13	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	
14	SÜMEYYE BOZ	MUŞ	
15	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
16	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
17	GEORGE ASLAN	MARDİN	
18	SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP	BİTLİS	
19	BURCUGÜL ÇUBUK	İZMİR	
20	CELAL FIRAT	İSTANBUL	